

Hilsen fra Regjeringen. Justervesenets 100 års
jubileum. Universitetets aula.

Meterkonvensjonen og Det norske justervesen er 100 år og jeg hilser begge fra Regjeringen.

Fra et norsk synspunkt er de to nesten å se på som tvillinger, hvor ulike de ellers måtte være. Dette skyldes i særlig grad foregangsmannen Ole-Jacob Broch, hvis innsats og framsyn for 100 år siden førte til at det metriske system ble lovfestet her i landet samtidig med at Meterkonvensjonen ble til. For å gjennomføre en så omfattende reform måtte en opprette et utøvende organ. Det er grunnen til at Justervesenet og Meterkonvensjonen er samtidige.

Det er interessant slik måleteknikken, det spesialisten kaller metrologien, griper fundamentalt inn i det daglige liv for oss alle, ofte uten at vi gir det en tanke. Fra det nyfødte barn blir målt og veid, blir vår knappe tid stykket opp i dager og sekunder, og vårt liv avhenger av blodtrykk eller febertermometerets visning. Maten vi lever av, energien vi trenger, alt blir det målt og veid, enten det nå er i kilogram, kilowattimer eller i liter. Måleteknikken er en nødvendig betingelse for alt varebytte, fra det mest primitive til våre dagers handel over hele verden. Måleteknikk er nødvendig og grunnleggende ved all naturvitenskapelig forskning,

ved teknisk virksomhet og ved industriell produksjon. Har vi noen gang stoppet opp og spurt oss selv hvordan dette er mulig? Hvordan kan det henge sammen at et kilogram er et kilogram, når som helst og hvor som helst? Nøkkelordet er samarbeid. Vi har nettopp hørt herr Terrien tale om det systematiske verdensomspennende arbeid som til enhver tid kreves for å sikre denne entydighet innen måleteknikken.

Fordi nøyaktighet og ensartethet i måleteknikken er basert på internasjonale avtaler og systematisk samarbeid på mange nivåer, ligger det et klart samfunnsansvar i dette fagområdet. Myndighetenes ansvar er dels å delta på en hensiktsmessig måte i det internasjonale arbeid. Dels er det å sørge for å holde de internasjonale normaler og prototyper indirekte tilgjengelige på en systematisk og hensiktsmessig måte på det nasjonale plan.

Dette skjer ved at man har normaler som til enhver tid er kjent ved sammenlikning med de tilsvarende internasjonale, og at vi har et administrativt apparat som kan bruke disse normaler. Dels til sammenlikninger og kontroll av redskaper og instrumenter til målinger for alle som i sitt virke har bruk for å kjenne sitt utstyrs riktighet og nøyaktighet. Dels til den forebyggende kontroll av redskaper for mål og vekt. Myndighetenes ansvar for måleteknikk har ellers lange tradisjoner her i landet. Allerede Magnus Lagabøters landslov fastslo for 700 år siden et system som den gang var fullt tilfredsstillende. Det kan vel gjennom tidene ha vært litt opp og ned med den forebyggende kontroll. Hvem husker ikke fra sin Norgeshistorie

hanseatene som egenrådlig brukte ett lodd for kjøp og ett annet for salg. Likevel ser vi at vi her har å gjøre med en form for beskyttelse av forbrukeren. Og dette gjelder næringslivet såvel som det enkelte menneske; alle som direkte eller indirekte bruker måleteknikk. I dette 700-årige perspektiv er Justervesenet bare den unge arvtaker av ansvaret for en urgammel og rotfestet rettsbevissthet om forbrukerens beskyttelse.

Jubilanten, Justervesenet, er i dag en moderne og livskraftig 100-åring som gjør en framrakende jobb med å sikre riktig og ensartet mål og vekt over hele riket til enhver tid. Etaten arbeider rasjonelt og effektivt. For hundre år siden var det en justertjenestemann pr. 95 000 innbyggere, nå er det en pr. 110 000 innbyggere, til tross for at redskapene for mål og vekt er økt enormt i antall og er blitt stadig mer kompliserte.

Det er en stor sum av måleteknisk kyndighet som i årenes løp er opparbeidet og som setter etaten i en utmerket posisjon til å gå løs på framtidens måletekniske problemer.

Jeg er glad for å kunne fastslå at Norge fullt ut deltar i og drar nytte av det pågående internasjonale måletekniske samarbeid på alle fronter. Det gjelder det forholdsvis nye samarbeid som er innledet mellom de nordiske lands metrologiske institusjoner og det samarbeid som er under full utvikling innen rammen av den såkalte vesteuropeiske metrologikonferanse. Og det gjelder det nå tyve år gamle verdensomspennende samarbeid innenfor den internasjonale organisasjon for legal metrologi og sist, men ikke minst, det grunn-

leggende arbeid innen Meterkonvensjonens organer.

De var framsynte de menn som for 100 år siden la grunnlaget for meterkonvensjonen. Siden da har metersystemet slått gjennom praktisk talt i hele verden. Vi tar det for gitt. Og de få land som ennå ikke er metriske, har alle varslet at de vil gå over til det. Regjeringen vil i nær framtid fremme forslag om ny lov om enheter. Ikke fordi vi nå etter 100 år vil gå fra metersystemet, men fordi metersystemet i disse 100 år har utviklet seg til det såkalte internasjonale system, SI. Dette tar vi nå sikte på å lovfeste, slik at Norge her kommer på linje med andre land.

Dette 100 års jubileum markerer ikke så mye slutten på en epoke som innledningen på en ny og viktig utvikling av måleteknikken og som en utfordring til oss alle. Menneskenes framtid vil alltid være avhengig av rasjonell produksjon og optimal utnytting av ressursene. Nøyaktig og ensartet måleteknikk er derfor viktigere enn noen gang før. Myndighetene følger derfor næringslivets utvikling nøye med hensyn til dets måle- og kalibreringstekniske behov med sikte på at Justervesenet til enhver tid skal kunne dekke det i samsvar med de offentlige plikter og samfunnsansvar på dette felt.

Norsk næringsliv utvikler og forandrer seg med økende fart og de måletekniske oppgaver med det. Justervesenet har gjort et framrakende arbeid i de 100 år som er gått. Jeg er sikker på at dette har gjort etaten beredt til å mestre oppgavene i framtiden. Det må skje ved aktivt å ta del i det internasjonale samarbeid og ved smidig og effektivt å tilpasse seg den

måletekniske utvikling, såvel i kvalitet som i kvantitet.